

Gurdev Singh v. The 'State of Punjab etc, ■ (Mahajan, J.)

ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਟਰੱਕ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਤੱਕ 150 ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ-ਪੰਜਾਬ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ 18 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਮਾਲਖਾ ਬੈਰੀਅਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਸ਼ਿਪਜ਼ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਤਿਆਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ: ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਝੋਨਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮਾਲਖਾ ਬੈਰੀਅਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ-ਪੰਜਾਬ ਸੀਮਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ।"

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਝੀਸਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ *ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (5) ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬੈਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਲਖਾ ਬੈਰੀਅਰ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ 18 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀ.ਟੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਉੱਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜੇਕਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨਾਜ, ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡੀ ਹਿੱਲਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

, ਜੇ.ਜੇ.

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਆਦਿ।-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1971 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 447.

10 ਅਗਸਤ 1971

ਪੰਜਾਬ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ (1961 ਦਾ XXV)-ਸੈਕਸ਼ਨ 55(2) (c)- ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1961 ਅਤੇ ਇਸ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਆਮ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਸਭ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਣਸੁਣੀ ਜਾਂ 'ਵਰਜਿਤ' ਹੈ। ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਜੇਕਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਗਾਈਡ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਰਬੀ ਟ੍ਰਾਟਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਪਹੁੰਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਕਦੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭੋਗਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਧਾਰਕ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 (2) (ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। (ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5)।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55(2) (ਸੀ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 55(2) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। (c) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ।

ਐੱਮ.ਆਰ.ਐੱਸ . ਹਰਮਾ , ਐੱਸ.ਏਨੀਅਰ ਡੀ ਈਪੂਟੀ ਏ ਡਵਕੋਟ -ਜੀ ਐਨਰਲ , ਪੀ UNJAB , 1 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੇ.ਐਲ.ਗੁਪਤਾ ।

ਨਿਰਣਾ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.—ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55(3)(c) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

(2) ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲਸ ਲਈ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇਗਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 55(2)(c) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"55(1) ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ -

(a).....

(W ' "

(cO- " ;

(dD7

(3) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ , ਅਰਥਾਤ-

(a).....

(ਡਬਲਯੂ.....

(c) ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ;

' (3) " ■-

ਜੇ.ਓ

HR Punjab and Haryana

(1974)1

ਸੈਕਸ਼ਨ 85(v) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

- (1) ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਲਈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ: ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ: -

< i>...

< ii>.....

< ii>...

(iv)...

ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਜ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। "

ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 85 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮ 22, 23, 25 ਅਤੇ 26 ਹਨ। ਨਿਯਮ 23 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅੰਤਿਕਾ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਯਮ 25 ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 26 ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਿਕਾ 'ਸੀ' ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਏ. ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਿਕਾ ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਐਕਸਟੈਨਸਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -

“(1) ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਾਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ।

Gurdev Singh v. The State of Punjab etc. (Mahajan, J.)

- (2) ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਚੁਣੇ ਗਏ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਕੋਂਦਰੀ ਅਤੇ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ।"

ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੈਕਰਟਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤੱਥ। ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਣਸੁਣੀ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੁਦ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਭਾਰਤ। ਵਿਵਾਦ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਬੋਝ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਲਸ ਲਈ ਕੋਈ ਗਾਈਡ-ਲਾਈਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਗਾਈਡ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਿਵਾਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤਿਕਾ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਲਸ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਚ

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਿਕਾ 'ਸੀ' ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਮਲ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

- (3) ਫਿਰ ਵਿਵਾਦ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਰਕੇ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ

ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕ ਸਭਾ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਪਹੁੰਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਕਦੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਧਾਰਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣਗੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: -

"ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ

(1) 1962 PLR 213.

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਖਦਿਆਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ, ਸਮਾਜਾਂ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ, ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਆਦਿ, ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਰੈਡਿਟ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਅੱਖੇ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ,

Gurdev Singh v. The State of Punjab etc. (Mahajan, J.)

ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਕੁਝ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ, ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਫੰਡ, ਆਡਿਟ, ਸਰਚਾਰਜ ਅਪੀਲਾਂ, ਜੁਰਮਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਆਦਿ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 55(2)(c) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 55 (2) (ਡੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ।

(4) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਬੀ ਐਸ ਜੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ